

Загальноосвітній предмет „Армспорт” в умовах профільного навчання у рамках базового загальноосвітнього предмету „Фізична культура”

Драгнев Ю.В.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Анотації:

Розкривається актуальність впровадження загальноосвітнього предмету „Армспорт” в навчальний процес у рамках базового предмету „Фізична культура”. Представлена загальна тенденція розвитку неолімпійських видів спорту. Подаються прізвища майстрів спорту України, чемпіонів Європи та Світу, українських провідних та заслужених тренерів. Представлено результати дослідження щодо зацікавленості учнів старшої школи таким видом спорту як армспорт в умовах профільного навчання.

Драгнев Ю. В. **Общеобразовательный предмет „Армспорт” в условиях профильного обучения в рамках базового общеобразовательного предмета „Физическая культура”**. Раскрывается актуальность внедрения общеобразовательного предмета „Армспорт” в учебный процесс в рамках базового предмета „Физическая культура”. Представлена общая тенденция развития неолимпийских видов спорта. Подаются фамилии мастеров спорта Украины, чемпионов Европы и Мира, украинских ведущих и заслуженных тренеров. Представлены результаты исследования заинтересованности учеников старшей школы армспортом в условиях профильного обучения.

Dragnev Y.V. **General not specialized subject „Armsport” in conditions of profile training within the framework of base general not specialized subject „Physical culture”**. The urgency of introduction general educational to subject “Armsport” in educational process is opened within the framework of base to a subject “Physical culture”. The general tendency of development of not Olympic kinds of sports is presented. In the article is single out surnames of masters of sports of Ukraine, champions of Europe and the World, the Ukrainian leading and deserved trainers file. Results of research of interest of pupils of the senior school armsport in conditions of profile training are presented.

Ключові слова:

армспорт, профільне навчання, базовий загальноосвітній предмет.

армспорт, профільне обучение, базовий общеобразовательный предмет.

armsport, type teaching, base general not specialized subject.

Вступ.

Державною програмою розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки в Україні передбачено введення до переліку предметів для державної підсумкової атестації у 9, 11 (12) класах загальноосвітніх навчальних закладів предмет „Фізичне виховання” за вибором. На цій підставі вчителям фізичної культури, реалізуючи концепцію профільного навчання в старшій загальноосвітній школі, можна до переліку видів спорту за вибором для 10–12 класів включити армспорт. Варто сказати, що одним із завдань державної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки в Україні [2] є забезпечення розвитку олімпійських, параолімпійських та неолімпійських видів спорту шляхом підтримки дитячого, дитячо-юнацького, резервного спорту, спорту вищих досягнень тощо. Це свідчить про те, що неолімпійські види спорту, до яких відноситься і армспорт, будуть мати підтримку у розвитку на державному рівні.

Як зазначено в Концепції профільного навчання у старшій школі „метою профільного навчання є забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, неперервної освіти впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства... Профільні загальноосвітні предмети реалізують цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю (суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний)”[6]. Також в ній наголошується, що розвиток європейського освітнього простору об’єктивно вимагає від української школи адекватної реакції на процеси реформування загальної середньої школи, тому тенденцією розвитку старшої профільної школи

є її орієнтація на широку диференціацію, варіативність, багатопрофільність.

У нашому випадку базовим загальноосвітнім предметом виступає фізична культура, а профільним загальноосвітнім предметом ми пропонуємо армспорт, методологічною основою якого є особистісно орієнтовний підхід, диференціація та індивідуалізація навчання.

Означена проблема характеризується низкою суперечностей: між масовим залученням учнівської молоді до занять армспортом та відсутністю профільної підготовки старшокласників в загальноосвітній школі з армспорту; між наявністю різноманітних методик занять армспортом та відсутністю затвердженої МОН України програми курсу за вибором „Армспорт” для загальноосвітньої школи в умовах профільного навчання; між спортивним попитом щодо розвитку армспорту в Україні та відсутністю перепідготовки вчителів фізичної культури під час курсів підвищення кваліфікації, які б навчали старшокласників армспорту.

Проблемі профілізації армспорту в загальноосвітній школі в нашій державі не приділяє ніхто уваги. Це пов’язано з тим, що армспорт є достатньо молодим видом спортивних змагань, і, в основному, його розвиток відбувається стихійно, або у ВНЗ із студентської молоддю. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що таке дослідження виконується уперше на підставі концепції профільного навчання старшокласників. Проблемами навчально-тренувального процесу з армспорту, функціональними станами армспортсменів у процесі тренування займаються такі вчені як: М. Галашко, П. Живора, М. Кочіна, В. Петренко, А. Рахматов [1; 3; 6; 8].

Для впровадження профільного загальноосвітнього предмету „Армспорт” у рамках базового загальноосвітнього предмету „Фізична культура” у збірнику курсів за вибором за результатами олімпіади з фізич-

ного виховання було надруковано навчальну програму, яка розроблена на підставі концепції профільного навчання в старшій загальноосвітній школі, Закону України „Про загальну середню освіту”, постанови Кабінету Міністрів України „Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання”. Вона ґрунтується на основних положеннях Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) і спрямована на реалізацію Національної доктрини розвитку освіти. Метою навчальної програми курсу за вибором „Армспорт” є формування цілісної системи теоретичних і методичних знань з армспорту у старшокласників; практичних умінь і навичок проведення СРВ; надання допомоги вчителю фізичної культури в організації навчально-тренувального процесу з армспорту [7].

Стаття виконана в руслі комплексної теми кафедри теорії і методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка „Теорія і методика профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком в умовах безперервної освіти”.

Мета, завдання роботи, матеріал і методи.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути загальноосвітній предмет – „Армспорт” в умовах профільного навчання у рамках базового загальноосвітнього предмету „Фізична культура” та подати результати проведеного дослідження щодо зацікавленості учнів старшої школи таким видом спорту як армспорт в умовах профільного навчання.

Результати дослідження.

Загальна тенденція розвитку неолімпійських видів спорту ставить багато вимог до відповідності олімпійському руху. Сьогодні у всіх державах світу потужно розвивається такий вид спортивних змагань, як армспорт. Лідерами у цьому виді спорту є Україна, Росія, США та інші держави. Про це свідчить те, що провідними фахівцями підготовлено десятки майстрів спорту, чемпіонів Європи та Світу з армспорту. Змагання проводяться за правилами Всесвітньої федерації армспорту (WAF), президентом якої є Фред Рой. Він спрямовує офіційну діяльність федерації на вступ до Олімпійської родини. Також з’являються професійні ліги. Президент PAF І. Мазуренко багато зробив для популяризації армспорту в Європі та світі. У нашій державі світову популяризацію армспорту здійснює А. Шарков, президент Кримської федерації армспорту, та представник PAF в Україні О. Свиридов. До провідних сучасних армспортсменів *Європи й Світу* слід віднести серед чоловіків, таких як: брати Бабаєви, Рустам і Руслан (UKR), Джон Брзенк (USA), Дмитро Безкоровайний (UKR), Олексій Воєвода (RUS), Ян Германус (SVK), брати Золоєви, Хаджимурат і Спартак (RUS), Тарас Івакін (UKR), Артем Клименко (RUS), Дмитро Кочієв (RUS), Арсен Лілієв (RUS), Іван Лук’яничук (UKR), Іон Онческу (ROM), Олексій Семеренко (UKR), Енжин Терзи (TUR), Сергій Токарев (UKR), Андрій Пушкар (UKR), Фарід Узманов (UZB), Роман Ценделіані (RUS) та ін.; серед жінок: Надія Анікіна (UKR), Сніжана Бабаєва (UKR), Ірина Гладка (RUS), Вікторія Ілюшина (UKR), Тетяна Істоміна (RUS), Ірина Карцева

(RUS), Катерина Ларіна (RUS), Ірина Макєєва (RUS), Яна Оніщенко (UKR), Олена Скорік (UKR), Наталя Трускалова (UKR) та ін.

У різні роки розвитку армспорту в *Україні* провідними армспортсменами безперечно були серед чоловіків: Рустам і Руслан Бабаєви, О. Баландін, Д. Безкоровайний, М. Бондар, В. Голіков, В. Івакін, Т. Івакін, С. Іванов, Є. Літовцев, В. Михайлюк, М. Морозов, О. Некрасенко, Д. Ніконов, Є. Пруднік, М. Рудаков, Є. Павленко, О. Семеренко, Е. Сердюк, В. Смаглюк, Є. Солощенко, А. Тайнов, Андрій і Сергій Токареви, Н. Тюменев, Г. Хубіашвілі, А. Шарков, Д. Шустік та ін.; серед жінок: Н. Анікіна, О. Лешукова, Я. Оніщенко, О. Скорік, Н. Трускалова та ін.

У 90-х роках ХХ століття В. Івакін приділяв велику увагу розвитку цього виду спорту в Луганській області. Ним було організовано змагання міжнародного рівня – міжнародний турнір „Луганський Байбак”. Естафетну палицю у розвитку армспорту на Луганщині перейняв президент Луганської федерації армспорту С. Гадаєв, підготувавши значну кількість спортсменів кваліфікації КМС, МС, МСМК, ЗМС. Луганська область подарувала сучасному армспорту багато яскравих спортсменів різних років, серед чоловіків: М. Абалов, Є. Антіпін, В. Бабиш, Б. Бініашвілі, М. Бондар, І. Вельховський, Є. Вербицький, С. Гадаєв, П. Гадаєв, А. Генджаєв, В. Голіков, О. Демчук, А. Дьовгуть, Ю. Драгнев, А. Іващенко, І. Ізман, О. Картишкін, І. Ковтун, М. Крецу, І. Кузмін, Т. Кузьменко, С. Кулік, С. Левенець, С. Лігус, Д. Лисенков, С. Лисянський, С. Макрушин, В. Михайлюк, М. Морозов, С. Морозов, І. Морозович, Г. Мінашвілі, О. Мішура, О. Некрасенко, О. Олексієв, С. Паша, С. Роженко, В. Сафронов, О. Свиридов; Є. Солощенко, А. Степаненко, О. Тарануха, Р. Харковський, С. Хлусов, О. Шейко та ін.; серед жінок: Н. Анікіна, Я. Оніщенко, О. Скорік, Н. Скорік, О. Стародуб, К. Трет’яченко та ін.

В Україні розвитку армспорту на різних рівнях приділяють велику увагу дуже багато провідних та заслужених тренерів нашої держави, до яких відносяться: С. Гадаєв, М. Галашко, О. Галашко, О. Демчук, Ю. Драгнев, В. Петренко, О. Петренко, Г. Хубіашвілі та багато інших. Треба зазначити, що у сучасному світі спорту відбувається постійне вдосконалення технічної, фізичної, тактичної, психологічної, теоретичної підготовок тощо. Швидко створюються і поширюються різноманітні фармакологічні засоби відновлення організму спортсменів. Спорт стає все більш професійним. Армспорт відноситься до досить молодих видів спорту. Але це не дає підстави вважати його нецікавим видом спортивних змагань. Завдяки заняттям з армспорту удосконалюється здатність миттєво мислити під час проведення переможного двобою, формується спортивно-бойовий дух, тренується уважність та воля до перемоги. Але для того, щоб мати успіх саме в армспорті, необхідно мати не лише відмінну фізичну, психологічну, тактичну чи технічну підготовленість, а й необхідні спеціальні знання. Спеціальні знання і свідоме відношення спортсменів до навчально-тренувального процесу потрібні обов’язково. Вони є запорукою

успішного виступу на змаганнях найвищого рівня. Армспортсменам необхідно мати добре уявлення про систему спортивної підготовки та розуміти, з чого вона складається і як здійснюється. Їм потрібно знати методи й засоби сучасного тренування в армспорті, ясно уявляти собі, які використовувати спеціальні і загальні фізичні вправи, як розподіляти їх в одному занятті, а також у мікроциклах, мезоциклах та макроциклах. Для оволодіння спеціальними знаннями необхідно постійно підвищувати рівень теоретичної підготовленості, а саме читати навчальну, навчально-методичну й спортивну літературу.

У Законі України „Про фізичну культуру і спорт” зазначено, що основними завданнями фізичної культури і спорту є постійне підвищення рівня здоров’я, фізичного та духовного розвитку населення тощо [4]. Це також відображено у Цільовій комплексній програмі „Фізичне виховання – здоров’я нації”, у якій основним завданням є сприяння духовному і фізичному розвитку молоді [9]. Саме на вирішення цих завдань спрямовано розвиток та популяризацію армспорту, який є високоефективним засобом підвищення рівня здоров’я учнівської молоді України, завдяки доступності та видовищності.

Нами було проведено дослідження щодо зацікавленості учнів таким видом спорту як армспорт, використовуючи діагностичні методи: анкетування та бесіду. В анкетуванні брали участь учні 10-11 класів двох шкіл м. Луганська: ЗОШ №14 та ЗОШ №12. Загалом 42 юнаки та 12 дівчат. От же на питання „Чи знаєте Ви, що є такий вид спорту, як армспорт?” 90% учнів відповіли „Ні”, 4% – „Так” та 6% „Не знаю”. Це свідчить про те, що популяризація армспорту серед учнів ЗОШ дуже мала і потребує значної уваги. Також однозначні відповіді були щодо наявності у школі секції з армспорту: 92% учнів – „Ні”, 0% – „Так” та 8% „Не знаю”.

Виходячи з даних анкетування більшість учнів (76%) хотіли би, щоб у їх школі була секція з армспорту і лише 10% відповіли „Ні”, мотивуючи тим, що можна отримати травму руки. 14% не могли відповісти на це питання. Виходячи з того, що армспорт є видом спортивних змагань, і відноситься до неолімпійських видів спорту, 84% учнів не брали участь у змаганнях з армспорту, 6% брали участь, маючи на увазі конкурси у рамках шкільних змагань та 10% відповіли „Не знаю”. Дуже велика кількість учнів (78%) мають бажання займатися армспортом і лише 5% „Ні” за рахунок відсутності інтересу, і 17% учнів не могли відповісти на це питання. Однозначними відповідями на питання „Чи потрібно хлопцю (чоловіку) вміти боротися на руках?” відповіли 94% – „Так”, 2% відповіли „Ні”, та 4% „Не знаю”. Показовим є те, що серед дівчат була чи мала зацікавленість займатися таким видом спорту.

Важливою умовою здійснення навчального процесу з армспорту також є дотримання дидактичних принципів навчання: свідомості та активності; наочності; доступності та індивідуалізації; систематичності та послідовності; міцності та науковості. Творче використання на уроках з армспорту цих дидактичних

принципів вимагає від учителів фізичної культури застосування адекватних методів навчання, у тому числі активних та інтерактивних, це вимагає від учителів фізичної культури та майбутніх тренерів, які будуть використовувати за вибором школярів такий вид спорту як армспорт, ретельного ознайомлення з теоретико-методичними знаннями та практичними вміннями. Але вирішальною умовою впровадження загальноосвітнього предмету „Армспорт” є комплексне розв’язання питань, пов’язаних з фінансовим, кадровим, навчально-методичним, нормативно-правовим і організаційним забезпеченням.

Висновки.

Результати проведеного дослідження щодо зацікавленості учнів старшої школи таким видом спорту як армспорт в умовах профільного навчання свідчать про те, що у старшокласників є бажання займатися армспортом у рамках базового предмету „Фізична культура”. Треба сказати, що основною формою організації навчального процесу в загальноосвітньому навчальному закладі є урок. Саме на уроках з армспорту вчителями фізичної культури повинні здійснюватися міжпредметні зв’язки з анатомією і фізіологією людини, теорією і методикою фізичного виховання, теорією і методикою спортивного тренування тощо.

Головними вимогами до сучасного уроку з армспорту є:

- а) диференційований підхід до учнів у навчальному процесі з урахуванням стану їхнього здоров’я, рівня фізичного розвитку, рухової підготовленості;
- б) забезпечення вирішення освітніх, виховних, оздоровчих та розвивальних завдань.

Проведене дослідження щодо зацікавленості учнів старшої школи таким видом спорту як армспорт в умовах профільного навчання надає підстави стверджувати, що його впровадження є доцільним і логічним. У перспективі планується подати та детально розглянути форми організації занять з армспорту у загальноосвітній школі в умовах профільного навчання.

Література

1. Галашко М. І. Армспорт: метод. посіб. / М. І. Галашко. – Х., 2000. – 64 с.
2. Державна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2007–2011 роки. – Режим доступу до програми: http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/publish/article?artid=72660&cat_id=69786
3. Живора П. В. Армспорт: техніка, тактика, методика обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / П. В. Живора, А. И. Рахматов. – М.: Изд. центр „Академия”, 2001. – 112 с.
4. Закон України „Про фізичну культуру і спорт” – Режим доступу до Закону: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12>
5. Концепція профільного навчання в старшій школі – Режим доступу до концепції: <http://www.children.edu-ua.net/storage/950.doc>
6. Кочина М. Л. Физиологический подход к организации тренировочного процесса в армспорте / М. Л. Кочина, А. И. Галашко // Вісн. ХДАДМ. – Вип. 6. – Х., 2002. – С. 338 – 341.
7. Навчальна програма курсу за вибором „Армспорт” в умовах профільного навчання: збірн. курсів за вибором у процесі профільного навчання за спортивним напрямком / Укладачі: Ротерс Т.Т., Ливацкий О.В., Драгнев Ю.В. – Луганськ, 2008. – С. 19–137.
8. Петренко В. А. Железные руки: учеб-метод. пособие по основам армспорта / В. А. Петренко. – Харьков: Поиск, 2000. – 84 с.
9. Цільова комплексна програма „Фізичне виховання – здоров’я нації” – Режим доступу до програми: <http://www.lawua.info/bdata3/ukr3328/index.htm>

Надійшла до редакції 24.10.2009р.
Драгнев Юрій Володимирович
dgizfvs-nayka@mail.ru